

Onderwerp	Behandeling Duurzaamheidsagenda in vergadering 18 februari 2021
Aan	Gemeenteraad Tytsjerksteradiel
Van	Sytze Hoekstra, Oege Hoekstra
Datum	10 februari 2021

Beste raadsleden,

Op 18 februari 2021 staat de besluitvormende behandeling van de Duurzaamheidsagenda op de agenda van de raadsvergadering.

In verschillende eerdere vergaderingen is het onderwerp al ter sprake geweest. Tijdens de raadsvergadering van 16 april 2020 heb ik samen met mijn broer gebruik gemaakt van het spreekrecht om onze zorgen te uiten over de voorgenomen transitie naar energieneutraal in 2040. Deze transitie was doorgerekend in het Energie Transitie Model (ETM). De zorgen gingen vooral over de haalbaarheid, de betaalbaarheid voor de burgers en de grote impact op het landschap.

In de nieuwste versie van de Duurzaamheidsagenda wordt opnieuw verwezen naar het ETM, nu naar een iets aangepast scenario, dat op hoofdlijnen van dezelfde oplossingen uitgaat. Het zal dan ook niet verbazen dat onze zorgen onverkort blijven bestaan.

Alle seinen staan op rood

In de Duurzaamheidsagenda wordt gesteld dat **haalbaarheid** en **betaalbaarheid** de belangrijkste uitgangspunten zijn voor het uitvoeren van de Duurzaamheidsagenda. Een belangrijke opgave voor de gemeente is het creëren van **draagvlak** voor de transitie om in 2040 als gemeente aardgasvrij en energieneutraal te worden.

Haalbaarheid op rood

Ook volgens de nieuwste doorrekening van het scenario is er per jaar meer dan 5000 uren (210 dagen) niet voldoende elektriciteit beschikbaar. We zijn dan afhankelijk van

"import" van stroom, er is dus alleen sprake van een papieren energieneutraliteit gerekend op jaarbasis.

De Rekenkamercommissie spreekt in haar rapport onderbouwde twijfels uit over de haalbaarheid van 2040, vooruitlopend ten opzichte van de landelijke ambitie van 2050.

Provincie Fryslân heeft een stop ingesteld op het plaatsen van meer windturbines. Toch staan in het nieuwe scenario van Tytsjerksteradiel nog 21 windturbines van 3 MW genoemd (met een hoogte van 200m).

Betaalbaarheid op rood

De woningeigenaren moeten zwaar investeren om van het aardgas te gaan. Voor de meeste woningen gaat het om een investering van € 15.000 tot € 100.000. De jaarlijkse energiekosten verdubbelen bijna volgens de ETM-berekening, onder andere door de ODE (Opslag Duurzame Energie, die nodig is voor het subsidiëren van niet-rendabele hernieuwbare energie) en systeemkosten (bijvoorbeeld extra netwerkkosten en back-up voorzieningen voor de perioden van stroomuitval). Naarmate de transitie vordert zullen deze kosten meer en meer bijdragen aan de energienota. Van terugverdienen van de investering of woonlastenneutraal is dus geen sprake.

Volgens het ETM stijgen de jaarlijkse totale kosten van het energiesysteem van ruim € 40 miljoen naar bijna € 80 miljoen.

Draagvlak op rood

Naarmate de gevolgen van de energietransitie dichterbij komen, in tijd en in locatie, neemt de weerstand onder de burgers toe. Bijna dagelijks verschijnen er nieuwsberichten van

burgerinitiatieven tegen de plaatsing van bijvoorbeeld windturbines in hun woonomgeving. De bezwaren betreffen schade voor de gezondheid, lawaai, landschapsvernieling, horizonvervuiling en daling van woongenot.

Volgens de RES moeten zoekgebieden worden aangewezen voor het plaatsen van windturbines. In de Duurzaamheidsagenda wordt niet duidelijk gemaakt waar de 21 windturbines moeten worden geplaatst en aan welke voorwaarden moet worden voldaan.

Sinds de informatieavond voor burgers op 20 januari 2020 in Buitenpost zijn nog niet nieuwe sessies gehouden voor een breed publiek om draagvlak te peilen of te creëren.

Lessen uit proeftuin Garyp op rood

Op 19 januari 2021 verscheen een artikel in de Volkskrant over de status en voortgang van proeftuin Garyp. Hier valt onder andere te lezen:

Toch stuit ook het Friese optimisme op praktische bezwaren. Met name de categorie oude, slecht geïsoleerde huizen (bijna de helft van alle woningen in het dorp) wordt een probleem, zegt Gjalt Benedictus, voorzitter van de Enerzij Koöperaasje Garyp (EKG). Volledig strippen lijkt onontkoombaar, de kosten kunnen oplopen tot meer dan een ton. 'Voor die huizen is *all electric* eigenlijk geen optie.'

en

Voor de proeftuinfase blijft alle huizen in het dorp helemaal van het gas af het doel. 'Maar misschien blijkt dat slechts voor een kwart van de woningvoorraad realistisch', zegt Benedictus. Daarom is het daarna wellicht reëler te kijken naar het hogere doel, niet per se van het gas af, maar CO2-uitstoot verminderen.

In het Friesch Dagblad werd op 4-2-2021 een vergelijkbaar artikel geplaatst. Ook hier worden de problemen genoemd waar men tegenaan loopt (haalbaarheid en betaalbaarheid). Er wordt door de projectleider onder andere gezegd:

Ondanks de problemen waar Garyp tegenaan is gelopen is Miedema optimistisch. „Nog steeds melden dorpelingen zich voor een energie-scan van hun woning. Het enthousiasme voor een gasloos Garyp is niet afgenomen. Maar we moeten toe naar een **nieuw realisme**.

De problemen die na twee jaar proeftuin worden onderkend komen overeen met een aantal zorgen die wij hebben geuit tijdens het inspreken in de raadsvergadering van 16 april 2020.

Conclusie

Al in de inleiding van de Duurzaamheidsagenda wordt gezegd dat **haalbaar** en **betaalbaar** de belangrijkste uitgangspunten zijn bij zowel de duurzaamheidsagenda als de Transitievisie Warmte.

Aan beide uitgangspunten wordt niet voldaan.

De energietransitie is een zeer groot en complex programma, met een enorme impact op de burgers en hun leefomgeving. Het programma staat in de startblokken en alle belangrijke seinen staan op rood.

Goedkeuring geven aan de Duurzaamheidsagenda en Transitievisie Warmte door de gemeenteraad is onverantwoord jegens de burger, die de dupe wordt van het beleid van de overheid.